

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 2) เพื่อศึกษาระดับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคุณภาพกับการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 ประกอบด้วยผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วย ครูผู้สอน บุคลากรและเจ้าหน้าที่ จำนวน 352 คน และวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันในบทนี้จะได้นำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 352 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.2 มีตำแหน่งเป็นครูผู้สอน บุคลากร และเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 77.0 ด้านประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาพบว่า มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไปเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากสุด คิดเป็นร้อยละ 40.1 ร้อยละ 31.5 ทั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ จำนวน 221คน คิดเป็นร้อยละ 62.8 และฆราวาส จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2

2. การวิเคราะห์การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน พบผลว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$) และการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านหลักคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.84$) รองลงมาเป็นหลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.81, 3.75, 3.73, 3.67$ และ 3.65 ตามลำดับ)

3. การวิเคราะห์การบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 พบผลว่า มีการปฏิบัติตามการบริหารงานคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) และมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยด้านการนำองค์กรเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.01$) รองลงมาเป็นด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวัด - การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และด้านการจัดกระบวนการ ($\bar{X}=3.96, 3.78, 3.76, 3.75$ และ 3.75 ตามลำดับ)

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=0.900, p<0.01$) นอกจากนี้ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 10 ด้านการจัดกระบวนการสูงสุด ($r=0.76, p<0.01$) ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน

อภิปรายผลวิจัย

1. การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 พบว่า มีการอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม ในรายด้านและทุกประเด็นคำถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณธรรมเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.84$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 95 มีการปฏิบัติในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ในประเด็นต่อไปนี้คือ 1) ในรอบปีที่ผ่านมา มีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับโทษทางวินัยจากการกระทำผิด 2) ในรอบปีที่ผ่านมา มีการปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และ 3) ผู้บริหารวางตัวเป็นกลางเสมอ นอกจากนี้ ในประเด็นของหลักความคุ้มค่า ได้แก่ สถานศึกษามีการประเมินผลการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา และผู้บริหารระดับสูงมีบทบาทในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 96.7 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด

จากผลที่พบข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย สมท่า (2547 : 49) ที่ศึกษาเรื่องการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลขเขต 2 ซึ่งพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลัก

ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ปรากฏผลในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ ชนิษฐ์ภักดิ์ สิงหลก (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและ หลักความรับผิดชอบ พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และงานวิจัยของ กัมปนาท วัชรนาคม (2553 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนในฝันในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ระดับการปฏิบัติในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังปรากฏผลสอดคล้องในลักษณะเดียวกันกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่า มีการปฏิบัติในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับมากอีกด้วย (สุวรรณ ทองคำ, 2545 : 20 ; ธนภณ ภู่มาลา, 2552 : 25 ; นรากร พลหาญ, 2552 : 100 ; ศิริยา โธแก้ว, 2549 : 136)

2. การบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 พบว่า มีการอยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวม ในรายด้าน และทุกประเด็นคำถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการนำองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.01$) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 97 มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงมากในประเด็นต่อไปนี้เป็นคือ สถานศึกษามีการกำหนดควิสัยทัศน์ ค่านิยม และพันธกิจ ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีบุคลากรมีการประพฤติปฏิบัติ ตามกฎหมาย และสถานศึกษาคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมในภาพใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติประจำวัน และสถานศึกษาคำนึงถึงผลประโยชน์ของสังคมในภาพใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของแผนการปฏิบัติการประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบอีกในประเด็นที่สถานศึกษามีวิธีการส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกลุ่มตัวอย่างเกินร้อยละ 97 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด

จากผลที่พบข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภณ ภู่มาลา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีในประเทศไทยในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจำนวน 2,760 คน โดยพบผลว่า ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานในการบริหารงานคุณภาพในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ผลในทำนองยังปรากฏในงานวิจัย สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โรสง (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยโดยใช้กระบวนการของหลักบริหารจัดการที่ดีในกลุ่มผู้บริหารระดับกลางและสูงในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ พบว่า การบริหารงานคุณภาพทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผน

กลยุทธ์ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ด้านการวัด-การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และด้านการจัดกระบวนการ มีการปฏิบัติในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน

3. การสรุปและอภิปรายสมมติฐาน

สมมติฐาน มีเนื้อความว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มีความสัมพันธ์กับการบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 10

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร มีความสัมพันธ์กับการบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 10 ปรากฏผลสนับสนุนสมมติฐาน โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=0.69, p<0.01$ ในตารางที่ 18 บทที่ 4)

ผลในทำนองนี้ปรากฏในงานวิจัยของ ธนภณ ภูมาลา (2552 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีในประเทศไทยในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย โดยผู้วิจัยพบว่า การบริหารงานคุณภาพมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดีในประเทศไทยในระดับสูงมาก ($r=0.797$) ผลในลักษณะนี้ยังพบในงานวิจัยของทวีศิลป์ ภูณภาค (2547 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบผลการทดสอบของโมเดลโครงสร้างตัวบ่งชี้การบริหารกิจการที่ดีสำหรับการเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัตยญาศรณ์ สวัสดิ์ไชสง (2554 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในประเทศไทย โดยใช้กระบวนการของหลักบริหารจัดการที่ดีในกลุ่มผู้บริหารระดับกลางและสูงในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ โดยพบว่า บริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในประเทศไทยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับหลักธรรมาภิบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r= 0.888$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารจัดการที่ดีของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายการพัฒนาโดยเน้นหลักความรับผิดชอบ และหลักการมีส่วนร่วมเป็นหลัก เนื่องจากมีระดับการปฏิบัติที่น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

1.2 ควรมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานตามการบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ลักษณะสำคัญขององค์การ การนำองค์การ การวางแผน การมุ่งเน้นผู้เรียน การวัด-การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการจัดกระบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดนโยบายการพัฒนาโดยเน้นการวัด-การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และการจัดกระบวนการ เนื่องจากมีระดับการปฏิบัติที่น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

1.3 ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาองค์การ โดยเป็นการเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันระหว่างหลักธรรมาภิบาลและการบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เนื่องจากพบผลที่มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลาง และโดยควรมุ่งเน้นด้านการจัดกระบวนการที่มีความสัมพันธ์สูงสุดในประเด็นเรื่องสถานศึกษามีแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานโดยรวม และสถานศึกษามีการจัดกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2. ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้านการจัดกระบวนการมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสูงสุด ดังนั้น จึงควรมุ่งส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาด้านการจัดกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยสถานศึกษาควรมีระบบการเตรียมความพร้อมต่อการป้องกันภัยพิบัติหรือภาวะฉุกเฉิน สถานศึกษานำเรื่องของรอบเวลาผลิตภาพ การควบคุมต้นทุน รวมทั้งปัจจัยด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลอื่นๆ มาพิจารณาในการออกแบบกระบวนการทำงาน และควรมีเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อบรรลุผลการดำเนินการที่ดีขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาที่พบในงานวิจัยครั้งนี้และจากวิธีการวิจัยที่น่าจะมีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนะการวิจัยที่ควรทำต่อไป 3 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ควรมีการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในส่วนของกระบวนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักความรับผิดชอบและหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งการใช้วิธีการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงเจาะลึกจะทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็นและใช้เครื่องมือที่

หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ การจัดประชุมกลุ่มย่อย การระดมความคิดเห็นเป็นต้น

ประการที่สอง ควรมีการศึกษาตัวแปรในด้านอื่น ๆ ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีทั้ง 10 ประการ เพิ่มขึ้นอีก 4 ประการ ได้แก่ 1) หลักบริหารจัดการ 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 3) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 4) องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนยิ่งขึ้น

ประการสุดท้าย งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ซึ่งพบความสัมพันธ์เป็นรายคู่ ดังนั้น จึงควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบขั้นสูงขึ้นไป ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical correlation) ซึ่งจะช่วยให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและการบริหารงานคุณภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 10 ได้ชัดเจนและแม่นยำขึ้น และการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการบริหารคุณภาพของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา